

GRUPA KAPITAŁOWA JAKO SPECYFICZNY PODMIOT RAPORTUJĄCY INFORMACJE FINANSOWE I NIEFINANSOWE

Hanna Sikacz

Katedra Zarządzania Finansami Przedsiębiorstwa
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Abstrakt. Celem artykułu jest wskazanie istotnych kwestii, które powinno się uwzględnić w trakcie procesu tworzenia raportu CSR lub raportu zintegrowanego grupy kapitałowej. Punktem wyjścia do opracowania było założenie, iż raportowanie informacji niefinansowych grup kapitałowych w Polsce są jeszcze na początku drogi rozwoju, a jednostki zależne w grupach kapitałowych w Polsce nie są przygotowane jeszcze do raportowania danych niefinansowych i przekazywania tych danych do jednostki dominującej. W artykule zaproponowano zmiany w raportowaniu informacji finansowych i niefinansowych, istotne kwestie dotyczące funkcjonowania grup kapitałowych w kontekście raportowania zintegrowanego oraz wybrane trudności związane z tym raportowaniem. Opracowanie może przyczynić się do poprawy jakości prezentowanych informacji w raportach informacji niefinansowych grup kapitałowych.

Słowa kluczowe: CSR, raportowanie CSR, raportowanie zrównoważonego rozwoju, raportowanie zintegrowane, grupa kapitałowa

WSTĘP

Współdziałanie gospodarcze samodzielnych przedsiębiorstw w ramach grupy kapitałowej to popularna forma prowadzenia działalności, będącą często konsekwencją tego, że w ramach struktur organizacyjnych jednego przedsiębiorstwa nie można sprostać wymaganiom otoczenia, często różnorodnym i precyzyjnym. Utworzenie nowych lub rozbudowanie już istniejących grup kapitałowych

to szansa na osiągnięcie szeroko rozumianych celów wyznaczonych w przedsiębiorstwach. Mimo że duże podmioty gospodarcze nie stanowią większościowego udziału w strukturze ilościowej przedsiębiorstw w porównaniu z małymi i średnimi przedsiębiorstwami, to jednak właśnie one, w ramach grup kapitałowych, odpowiadają za funkcjonowanie tych mniejszych, często determinując nawet ich istnienie.

Wchodząca w życie od 1 stycznia 2017 r. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE w sprawie ujawniania informacji niefinansowych dotyczy w dużej mierze grup kapitałowych. Powoduje to, że pojawiło się kolejne wyzwanie, z którym zmierzają się obecnie grupy kapitałowe. Raporty informacji niefinansowych już są publikowane, poddawane analizie i ocenie przez różne grupy interesariuszy. Jedną z takich grup są jednostki zależne, często małe i średnie przedsiębiorstwa działające w strukturze grupy kapitałowej. Jak wskazują wyniki badań nie we wszystkich tzw. raportach CSR (inne możliwe nazwy: raport społeczny, raport zrównoważonego rozwoju) lub raportach zintegrowanych grup kapitałowych jednostki zależne są brane pod uwagę jako istotna grupa interesariuszy zaangażowana w działania społecznie odpowiedzialne. Raportowanie informacji finansowych w grupach kapitałowych jest na tyle rozwinięte, że mamy do czynienia ze sprawozdaniami jednostkowymi i skonsolidowanymi. W Polsce raportowanie informacji niefinansowych wśród grup kapitałowych jest na początku drogi rozwoju. Wychodząc z założenia, że takie raporty odzwierciedlają zaangażowanie przedsiębiorstwa w obszarze CSR, można przypuszczać, że jednostki zależne w grupach kapitałowych w Polsce nie są przygotowane jeszcze do raportowania danych niefinansowych i przekazywania ich do jednostki dominującej. Możliwe, że jednostki zależne nie są zaangażowane w strategię CSR i jeśli tylko są takie strategię, to dotyczą jednostki dominującej, a nie przekładają się na całą grupę kapitałową [Sikacz 2016].

Punktem wyjścia do przedstawionego opracowania są powyższe wnioski z badań. Głównym celem artykułu jest wskazanie istotnych kwestii, które powinno się uwzględnić w trakcie procesu tworzenia raportu CSR lub raportu zintegrowanego grupy kapitałowej. Tworząc takie raporty należy zwrócić uwagę na pewne cechy charakterystyczne dla grup kapitałowych, które powinny różnicować te raporty od tych dedykowanych przedsiębiorstwom niedziałającym w strukturze grupy.

Publikacja jest kontynuacją wątku poruszonego w innym opracowaniu autorki pt. „Raportowanie informacji pozafinansowych grup kapitałowych”, którego podstawą była analiza treści raportów w kontekście informacji niefinansowych o jednostkach zależnych funkcjonujących w ramach grupy kapitałowej. Przemyslenia związane z przeglądem treści tych raportów skłoniły do opracowania, które może przyczynić się do poprawy jakości prezentowanych informacji w raportach informacji niefinansowych grup kapitałowych.

KIERUNEK ZMIAN W RAPORTOWANIU INFORMACJI FINANSOWYCH I NIEFINANSOWYCH

Współczesne warunki rynkowe stawiają przed przedsiębiorstwami nowe wyzwania biznesowe. Jednym z takich wyzwań jest oczekiwanie większej transparentności w zakresie raportowania. Odpowiedzią na to wyzwanie jest obserwowany trend raportowania danych finansowych oraz niefinansowych w jednym dokumencie, określanym jako raport zintegrowany. Raportowanie zintegrowane łączy w sobie istotne informacje na temat strategii, zarządzania, wyników i perspektyw na przyszłość organizacji, w sposób, który odzwierciedla ekonomiczny, społeczny i środowiskowy kontekst, w którym ona działa. Takie raportowanie ma stanowić jasne i zwarte przedstawienie, w jaki sposób organizacja demonstruje swoją odpowiedzialność i jak tworzy wartość, teraz i w przyszłości. Raportowanie zintegrowane ma łączyć najbardziej istotne elementy informacji obecnie przedstawianych w oddzielnych dokumentach (raport finansowy, sprawozdanie zarządu, oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego, raport zrównoważonego rozwoju) w spójną całość. Raport zintegrowany ma wyjaśniać, w jaki sposób dane pozafinansowe wpływają na zdolność organizacji do tworzenia i podtrzymywania wartości w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej [Raportowanie... 2013]. Sprawozdawczość zintegrowana powinna ukazywać powiązania pomiędzy strategią, zarządzaniem, wynikami finansowymi oraz społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi warunkami działalności przedsiębiorstw. Powinny również pozwalać zarządzającym podejmować bardziej społecznie odpowiedzialne decyzje, a inwestorom i innym interesariuszom lepiej zrozumieć funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Koncepcja sprawozdawczości zintegrowanej powstała dzięki działalności Global Reporting Initiative (GRI) i rozwojowi społecznej sprawozdawczości. Zgodnie z przeglądem światowej i polskiej literatury zainteresowanie sprawozdawczością zintegrowaną rośnie i można przypuszczać, że stanie się ona jednym z głównych nurtów badawczych rachunkowości w najbliższych latach [Krasodomska 2015].

Biorąc pod uwagę wytyczne GRI ustalenia wspomnianej wcześniej dyrektywy 2014/95/UE, wydaje się, że trend rozwoju raportowania zintegrowanego jest nieuchronny. Wydaje się, że przyszłość sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw będzie należeć do zintegrowanego raportowania [Paszkiwicz 2013]. Przyszłość ta związana jest z ujawnianiem informacji finansowych i niefinansowych w taki sposób, aby pokazać relacje je łączące i umożliwić znalezienie odpowiedzi na fundamentalne pytanie: Jak niefinansowe wyniki wpływają na dokonania podmiotu o charakterze ściśle finansowym i odwrotnie? [Eccles i Krzus 2010].

Znaczenie i rozwój zintegrowanej sprawozdawczości będzie zależało od znaczenia i rozwoju społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, która stanowi

jedno z najważniejszych wyzwań współczesnego świata gospodarczego. Wprowadzenie zasad związanych ze społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw w bardzo różnorodny sposób wpływa na działalność spółki, w tym na jej sprawozdawczość. W szczególności wiąże się to z rozbudową sprawozdawczości, zwiększeniem ujawnień i wyborem mierników niefinansowych [Bek-Gaik i Rymkiewicz 2014].

Przy tworzeniu raportów zintegrowanych najtrudniejsza jest konsolidacja informacji finansowych i niefinansowych. Ważnym rezultatem pracy J. Samelaka jest sformułowanie dwóch koncepcji zintegrowania sprawozdawczości finansowej i niefinansowej przedsiębiorstw, od których zależy kształt zintegrowanego sprawozdania. Punktem wyjścia w pierwszej koncepcji, nazwanej koncepcją rocznego raportu, jest dotychczasowy, wynikający z regulacji prawnych model sprawozdawczości przedsiębiorstw, którego zakres informacji, zgodnie z koncepcją autora, ulega poszerzeniu o nowe obszary informacyjne. Druga koncepcja, nazwana koncepcją zintegrowanego sprawozdania, której punktem wyjścia jest z kolei sprawozdanie niefinansowe (raport ESG), zakłada równoprawne traktowanie informacji niefinansowych i finansowych (zawartych w sprawozdaniu finansowym). Według autora celem zintegrowanego sprawozdania przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego powinno być dostarczenie interesariuszom kompletnej, spójnej i użytecznej informacji retro- i prospektywnej o efektach działalności i posiadanych zasobach przez zintegrowanie informacji finansowych (sprawozdanie finansowe) z informacjami niefinansowymi, informacje środowiskowe, społeczne, dotyczące ładu korporacyjnego – raport ESG, o kapitale intelektualnym w sposób pozwalający na prezentację pełnego, jasnego i wiarygodnego obrazu działalności i zasobów tego przedsiębiorstwa [Samelak 2013b].

Według autorki opracowania w raportach zintegrowanych powinna mieć miejsce równowaga (związana z zakresem, objętością, istotnością) pomiędzy zaprezentowaniem danych finansowych i niefinansowymi. Przedstawienie powiązań (wyrażenie związku) między tymi obszarami to bardzo ważna cecha raportu zintegrowanego. Raport zintegrowany przedsiębiorstwa powinien w sposób jasny, pełny i spójny przedstawiać obraz jego zasobów materialnych i niematerialnych. Tego samego powinno oczekiwać się od grup kapitałowych. Muszą one przedstawiać informacje dotyczące jednostki dominującej i wskazane jest, aby ujawniały również informacje odnośnie pozostałych jednostek powiązanych. Raport zintegrowany w grupach kapitałowych powinien być więc niejako „podwójnie” zintegrowany, w aspekcie informacji finansowych i niefinansowych, ale także w aspekcie informacji o jednostce dominującej i jednostkach jej podporządkowanych. W związku z powyższym wyzwaniem dla osób zarządzających grupami kapitałowymi jest organizacja złożonego procesu obiegu, ewidencji, przetwarzania,

analizy i raportowania danych finansowych i niefinansowych w taki sposób, aby efektem było zaprezentowanie wiarygodnych informacji na poziomie całej grupy kapitałowej szeroko rozumianym interesariuszom.

Na wiarygodność takich sprawozdań wpływa m.in. kilka cech, które w odniesieniu do informacji o charakterze niefinansowym, zawartych w zintegrowanym sprawozdaniu, wiążą się ze spełnieniem następujących atrybutów jakościowych: kompletności, dokładności, zrozumiałości, obiektywności, wrażliwości, terminowości, dostępności. Informacja o charakterze finansowym zawarta w sprawozdaniu finansowym (części finansowej zintegrowanego sprawozdania) powinna mieć takie cechy jakościowe, które decydują o użyteczności dostarczanych interesariuszom informacji. Jako fundamentalne wymagania jakościowe należy zatem przyjąć dwie cechy – przydatność (w tym istotność) oraz wierną prezentację, które są wzbogacone o porównywalność, sprawdzalność, terminowość, zrozumiałość [Samelak 2013a].

Biorąc powyższe pod uwagę, należy spodziewać się znaczących jakościowych zmian w sprawozdawczości przedsiębiorstw. Wyodrębnienie i przeanalizowanie trzech er w rozwoju sprawozdawczości przedsiębiorstw pozwala zaobserwować rozwijający się obecnie kierunek rozwoju sprawozdawczości przedsiębiorstw przygotowywanej w zgodzie z imperatywem zrównoważonego rozwoju. Przegląd poszczególnych faz tego rozwoju, jaki dokonała A. Karmańska, wskazuje na przesłanki, które były siłami napędowymi jakościowych skoków w obszarze raportowania dokonań przedsiębiorstwa. W tekście wyraża się przekonanie, iż krystalizuje się współcześnie czwarta era w rozwoju sprawozdawczości przedsiębiorstw, która zmieni istotnie koncepcyjnie model tej sprawozdawczości [Karmańska 2014a]. Według Karmańskiej istotą czwartej ery tego rozwoju jest jakościowy skok w obszarze raportowania dokonań przedsiębiorstwa. Występuje on wskutek skoncentrowania uwagi na tych ogniwach przedsiębiorstwa, dzięki którym – przy jednoczesnym imperatywie zrównoważonego rozwoju – następuje tworzenie wartości [Karmańska 2014b].

Jeśli mowa o wartości przedsiębiorstw w kontekście raportowania o niej w sprawozdaniach informacji finansowych i niefinansowych, to należy zwrócić uwagę, że wartość grupy kapitałowej w dużej mierze stanowi wartość jednostek zależnych, nie tylko jednostki dominującej. O jakości tych sprawozdań będzie więc także świadczyło komunikowanie o tej wartości w kontekście wszystkich jednostek tworzących grupę kapitałową. Dodatkowe wyzwanie, przed którymi stoją grupy kapitałowe związane jest z oczekiwaniami interesariuszy dotyczącymi poprawy jakości ich raportów, jakie już powstały, a nie uwzględniały specyfiki funkcjonowania w formie powiązanych kapitałowo przedsiębiorstw.

ISTOTNE KWESTIE DOTYCZĄCE FUNKCJONOWANIA GRUP KAPITAŁOWYCH W KONTEKŚCIE RAPORTOWANIA ZINTEGROWANEGO

Utworzenie struktur wielopodmiotowych jest przedsięwzięciem trudnym, bowiem wymaga rozwiązania wielu skomplikowanych problemów prawno-organizacyjnych, podatkowych i księgowych [Malara i Jarosz 2004]. Jedną z przesłanek podjęcia takiego trudu jest jednak uzyskanie efektu synergii, który wynika z realizacji wspólnego celu postawionego przed spółkami z grupy. Tworząc grupę kapitałową, zakłada się, że wszystkie jednostki wchodzące w jej skład osiągną korzyści. Jednak w praktyce rozkład tych korzyści bywa nierównomierny – jest bardziej korzystny dla spółki dominującej, przynosząc szkodę spółce zależnej, pozostałym jej akcjonariuszom i wierzycielom [Postrach 2012].

Tworząc grupę kapitałową, spółka dominująca może jednak przekazać spółkom zależnym posiadany przez siebie kapitał know-how, finansowy czy też zasobów ludzkich. W celu usprawnienia działalności grupy kapitałowej, efektywniejszej kontroli spółek, a także przyspieszenia procesu rozwiązywania problemów, które mogą pojawić się w tak złożonym podmiocie, spółka dominująca może przenieść do spółek zależnych wykorzystywane w niej standardy nadzoru korporacyjnego. Jednostka dominująca może zdecydować o ujednoczeniu standardów nadzoru korporacyjnego we wszystkich spółkach należących do grupy kapitałowej. Wszystkie spółki wchodzące w skład grupy kapitałowej mogą mieć takie same przepisy wewnętrzne dotyczące tworzenia raportów okresowych i informacji w nich ujawnianych. Spółki wchodzące w skład jednej grupy kapitałowej mogą prowadzić jednolitą politykę w zakresie ujawniania informacji [Wieczorek 2014]. Spółka dominująca, dzięki swojej pozycji w stosunku do spółek zależnych, może wprowadzić w nich te same standardy nadzoru korporacyjnego, w tym te dotyczące ujawnień informacji, zarówno finansowych, jak i niefinansowych.

Duże przedsiębiorstwa (w tym w koncerny międzynarodowe), w których działania w zakresie CSR są często wpisane w strategię, mają na uwadze korzyści płynące z realizacji tych działań. Formami komunikowania o aktywności w obszarze CSR są promocja tej działalności, prowadzenie kampanii informacyjnych lub publikowanie okresowych raportów na ten temat, dzięki temu społeczną odpowiedzialność biznesu zdecydowanie łatwiej zauważyć w tych większych przedsiębiorstwach. Mniejsze firmy, mimo że w praktyce realizują pewne działania w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu, nie są świadome przynależności ich działań do sfery CSR i nie posiadają zazwyczaj żadnej strategii w tym zakresie [Śniezek 2014].

Jednak myślenie o CSR w kontekście budowania wartości już na początku tworzenia firmy jest łatwiejsze w mniejszym przedsiębiorstwie niż w grupie ka-

pitalowej. Znacznie łatwiejsze jest wdrażanie CSR i szybsze osiągnięcie efektów w mniejszym przedsiębiorstwie. W taki przypadku wystarczy jedna strategia, w której zintegrowane będą cele działalności, finansowe i niefinansowe tego podmiotu. W przeciwieństwie do małych firm, które często działają bez strategii, w dużych podmiotach (w tym grupach kapitałowych) funkcjonują dokumenty strategii. Tworzenie odrębnej strategii CSR wspierającej strategię biznesową lub przyjęcie jednej zintegrowanej strategii w grupach kapitałowych jest uzależnione od kilku czynników, takich jak struktura grupy kapitałowej, jej złożoność, rodzaj grupy kapitałowej, rodzaj prowadzonej działalności, stopień dywersyfikacji działalności spółek w grupach czy obszar działania. Uwzględnienie tych elementów w fazie opracowywania strategii CSR to podstawa do odpowiedniego jej wdrożenia i monitorowania. Jeśli w tym procesie uwzględnione są spółki zależne z grupy kapitałowej, jako jednej z bardziej istotnych grup interesariuszy wewnętrznych, to powinno to mieć odzwierciedlenie w raportach.

W celu wyciągnięcia wniosków dotyczących zawartości raportu odnoszących się do całej grupy kapitałowej lub tylko jednostki dominującej, można zastosować analogię do sprawozdań finansowych grupy kapitałowej, w której mamy do czynienia z jednostkowymi i skonsolidowanymi sprawozdaniami. Sporządzanie sprawozdania skonsolidowanego bez wcześniejszego sporządzenia sprawozdań jednostkowych spółek należących do grupy kapitałowej jest niemożliwe, podobnie jak weryfikacja skonsolidowanego sprawozdania bez wglądu do sprawozdań jednostkowych spółek należących do grupy. Jednocześnie skonsolidowane sprawozdania nie zawierają danych pojedynczych spółek należących do grupy, ponieważ dane te są wcześniej zsumowane, a następnie dokonywane są ich korekty wewnątrzgrupowe. Procesy raportowania finansowego i kontrolingowego wymagają więc od jednostek grupy kapitałowej odpowiedniej sprawności działania.

W przypadku raportów danych niefinansowych (raportów CSR) czy też raportów zintegrowanych nie mamy oddzielnych raportów jednostki dominującej i grupy kapitałowej. Z obserwacji publikowanych do tej pory raportów wynika, że dotyczą one jednego lub drugiego wariantu, choć różnie są tytułowane. Jeśli raport taki dotyczy tylko jednostki dojmującej, to niemożliwe jest wyciągnięcie wniosków dotyczących tworzenia i podtrzymywania wartości w grupie kapitałowej, a tej wartości nie można analizować tylko z punktu widzenia jednego przedsiębiorstwa.

Niewątpliwie w procesie pozyskiwania danych, zarówno finansowych, jak i niefinansowych, znaczącą rolę odgrywają powiązania i współpraca jednostki dominującej z jednostkami podporządkowanymi w grupie kapitałowej. Zakres działania centrum zarządzania grupy kapitałowej może obejmować takie obszary jej funkcjonowania jak właśnie raportowanie. W raportach powinna być odzwierciedlona współpraca jednostek powiązanych w zakresach m.in.: strategicznego

zarządzania zasobami ludzkimi, zarządzania ryzykiem, planowania, controllingu, marketingu, organizacji, realizacji strategii dotyczącej społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa.

Siła powiązań i intensywność współpracy między jednostkami w dużej mierze zależą od rodzaju grupy i szczególne znaczenie mają one w przypadku operacyjnych, a także zarządczych grup kapitałowych. Rodzaj grupy kapitałowej (operacyjna, zarządcza lub finansowa) ma przede wszystkim znaczenie przy pozyskiwaniu informacji niefinansowych na potrzeby opracowania raportu CSR lub zintegrowanego.

Jednym z obszarów poruszanych w powyższych raportach jest łańcuch dostaw. Obserwując tendencje związane z zainteresowaniem tematyką CSR na rynku, to na znaczeniu zyskuje między innymi temat związany z zarządzaniem łańcuchem dostaw. Przedsiębiorstwa uwzględniają w raportach relacje z dostawcami i opisują działania w tym zakresie. Z przeglądu raportów wynika, że główna uwaga skierowana jest w nich na dostawców zewnętrznych, tych którzy nie funkcjonują w ramach tej samej grupy kapitałowej. Biorąc pod uwagę, że w strukturze grupy kapitałowej często funkcjonuje wiele jednostek zależnych pełniących rolę dostawców dla innych spółek z tej samej grupy, to informacje o relacji z tą istotną grupą interesariuszy nie powinny zostać pominięte w raportach danych niefinansowych. Oczywiście nie chodzi tylko o raportowanie tych informacji, ale realne działania społecznie odpowiedzialne. Przykładowo, zgodnie z wytycznymi ISO 26000, w zakresie relacji z dostawcami działania te mogą dotyczyć:

- uwzględniania kryteriów społecznych i środowiskowych w praktykach i procedurach dotyczących zakupów, dystrybucji i zawierania umów,
- zachęcania innych organizacji do uwzględniania wyżej wymienionych kryteriów,
- wsparcia małych i średnich organizacji we wdrażaniu CSR, włącznie z podnoszeniem świadomości w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, najlepszych praktyk oraz udzielaniem dodatkowej pomocy,
- podnoszenia świadomości na temat społecznej odpowiedzialności biznesu wśród organizacji, z którymi współpracuje,
- promocji uczciwych i zgodnych z rzeczywistością kosztów i korzyści z tytułu wdrożenia w łańcuchu wartości odpowiedzialnych społecznie praktyk.

W grupie kapitałowej te wytyczne i zalecenia powinny dotyczyć wszystkich spółek zależnych, nie tylko jednostki dominującej. Nie chodzi jednak tylko o łańcuch dostaw, ale także włączanie spółek zależnych w działania CSR związane z ładem organizacyjnym, prawami człowieka, praktykami z zakresu pracy, środowiskiem, uczciwymi praktykami operacyjnymi, zagadnieniami konsumentskimi, zaangażowaniem społecznym i rozwojem społeczności lokalnej. W grupie kapitałowej powinien mieć miejsce proces zarządzania w sposób zrównoważony

wszystkimi obszarami swojej aktywności. Wszystkie podmioty grupy powinny mieć własne strategie zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego biznesu, spójne ze strategią jednostki dominującej, a jednocześnie odzwierciedlające ich specyfikę biznesową. Realizując ogólną strategię grupy kapitałowej, powinny zarządzać i porządkować kwestie odpowiedzialności społecznej zgodnie z własnymi uwarunkowaniami i potrzebami.

Raporty finansowe i niefinansowe są istotnym nośnikiem informacji o realizowanej strategii w grupie kapitałowej oraz realizowaniu jej w jednostkach zależnych. Jednym z istotnych aspektów strategii, która w dużej mierze interesuje interesariuszy, jest zarządzanie ryzykiem. Raportowanie pełni istotną rolę w dostarczaniu informacji o ryzyku ponoszonym przez grupę akcjonariuszom, klientom, agencjom ratingowym i regulatorom. Raportowanie jest jednym z etapów cyklu zarządzania ryzykiem (po etapach identyfikacji, pomiaru, analizy i oceny, a przed etapami ograniczania, a następnie monitorowania). Biorąc pod uwagę elementy strategii ryzyka, to jednym z nich jest ustalenie apetytu na ryzyko, definiującego szereg wyznaczonych limitów ryzyka [Gołąb 2012]. Apetyt na ryzyko, jako łączna akceptowalna ekspozycja na ryzyko (skłonność do akceptacji ryzyka), w grupach kapitałowych może być podzielony na jej spółki. W związku z powyższym raporty zintegrowane powinny dotyczyć nie tylko jednostki dominującej, ale jednak całej grupy kapitałowej.

Raportowanie informacji finansowych i niefinansowych powinno przedstawiać pełny obraz grupy kapitałowej. Z takich raportów można wychwycić informacje nie tylko o powiązaniach między jednostkami, ale także o tożsamości korporacyjnej grupy kapitałowej, która powinna być zgodna z celami strategicznymi działaniami grupy i nie powinna ograniczać się do podstawowych elementów tożsamości wizualnej i informacyjnej [Trocki 2004]. Z takim jednak stanem mamy często do czynienia.

TRUDNOŚCI ZWIĄZANE Z RAPORTOWANIEM ZINTEGROWANYM GRUP KAPITAŁOWYCH

Proces wdrożenia raportowania niefinansowych aspektów działalności nie jest pozbawiony trudności, zaś raportowanie zintegrowane to jeszcze większe wyzwanie dla organizacji. Z powodu braku doświadczenia i odpowiednich wzorców sporządzania raportów zintegrowanych przedsiębiorstwa często muszą wypracowywać własne praktyki i je doskonalić na zasadzie prób i błędów. W sytuacji dużego stopnia złożoności grupy kapitałowej, składającej się z wielu spółek o różnej specyfice działalności, nie tylko w kraju, ale i za granicą, wyzwaniem związanym ze sporządzeniem raportu zintegrowanego dotyczącego całej grupy kapitałowej jest

większe. Procesy związane ze zróżnicowanymi aspektami działalności wymagają wdrożenia nie tylko złożonych metod analizowania danych sprawozdawczych w aspekcie zrównoważonego rozwoju oraz społecznej odpowiedzialności, ale także agregowania informacji wynikowych w skali grupy kapitałowej.

Decyzja dotycząca rozpoczęcia procesu przygotowywania raportu informacji niefinansowych powoduje rozszerzenie zakresu pozyskania pożądaných danych na poziomie grupy. Trudności w pozyskiwaniu informacji w grupie kapitałowej związanych z raportowaniem zintegrowanym mogą być związane z brakiem automatyzacji i centralizacji procesu raportowania. Wyzwaniem dla grup kapitałowych może być sytuacja pozyskiwania w przypadku niektórych grup wskaźników danych źródłowych z różnych komórek i jednostek organizacyjnych, podmiotów zależnych. Jest to dość czasochłonne i wymaga stopniowego wprowadzania działań optymalizacyjnych.

Jeden z możliwych czynników, który utrudnia lub nawet uniemożliwia opracowanie raportu informacji niefinansowych dla grupy kapitałowej, dotyczy braku jednolitej organizacji procesu pozyskiwania danych z jednostek podporządkowanych wraz z organizacją całego procesu przetwarzania danych na poziomie grupy oraz ich prezentacją dla potrzeb różnych grup interesariuszy, co ma na celu dostarczenie kompletnych i spójnych informacji finansowych i niefinansowych w przekroju całej grupy kapitałowej. Inną ważną kwestią jest automatyzacja procesu raportowania z wykorzystaniem specjalizowanych narzędzi informatycznych bardziej zaawansowanych niż arkusze kalkulacyjne i edytory tekstów.

Trudności związane z koniecznością pełnej integracji danych źródłowych dotyczących całej grupy zarówno dla potrzeb raportów statutowych, jak i dla potrzeb zarządzania, mogą odbić się na jakości danych, która związana jest (zgodnie z wytycznymi GRI) z zasadami¹: wyważenia, porównywalności, dokładności, terminowości, przejrzystości i wiarygodności.

¹ Zasada wyważenia obliuguje przygotowującego raport do zaprezentowania pozytywnych i negatywnych aspektów, tym samym umożliwiając właściwą ocenę całościowych wyników podmiotu. Zasada porównywalności wymaga, aby poszczególne kwestie oraz informacje były dobierane, zestawiane i prezentowane w sposób spójny i konsekwentny, umożliwiając interesariuszom przeanalizowanie zmian w wynikach podmiotu oraz ich porównanie w czasie i przestrzeni. Zgodnie z zasadą dokładności prezentowane w raporcie informacje powinny być dokładne i szczegółowe, aby interesariusze mogli ocenić wyniki raportującego podmiotu. W myśl zasady terminowości raporty powinny być sporządzane regularnie, a prezentowane w nich informacje powinny być dostępne na czas, aby interesariusze mogli podejmować świadome decyzje. Spełnienie zasady przejrzystości oznacza udostępnianie informacji w sposób zrozumiały i dostępny dla interesariuszy korzystających z raportu. Zasada wiarygodności wymaga, aby informacje i procesy zastosowane do sporządzania raportu zostały zebrane, zarejestrowane, zestawione, przeanalizowane i zaprezentowane w sposób pozwalający na weryfikację i ustalenie jakości i istotności informacji [Remlein 2015].

Trudności we wdrażaniu raportowania zintegrowanego w grupie kapitałowej są domeną jedynie jednostki dominującej, jak i jednostek zależnych. Odbiorcy zewnętrzni raportów borykają się natomiast z innym problemem. Różny zakres i forma prezentacji zintegrowanych raportów utrudnia analizę struktury oraz zakresu informacji prezentowanych w tych sprawozdaniach nie tylko między różnymi podmiotami, ale także jednego przedsiębiorstwa, biorąc pod uwagę porównywanie danych w czasie. W grupach kapitałowych dochodzi problem informacji na temat jednostek zależnych. Brak jednolitych zasad opracowywania sprawozdań zintegrowanych może stanowić istotny problem dla korzystających z tych informacji interesariuszy, utrudniając im dokonywanie porównań i właściwych wyborów.

WNIOSKI

Reasumując powyższe przemyślenia, powinno dążyć się do poprawy jakości raportowania informacji niefinansowych grup kapitałowych w kontekście czynników tworzących ich wartość. Strategia grupy kapitałowej stanowi pierwotne narzędzie integracji jej uczestników. Powstanie raportów CSR lub zintegrowanych powinno być konsekwencją posiadania przez całą grupę kapitałową strategii społecznie odpowiedzialnej. Zanim podejmie się działania zmierzające do powstania raportu zintegrowanego, przedsiębiorstwa powinny w pierwszej kolejności rozwinąć tę strategię zmierzającą do integracji grupy w różnych obszarach. Zorientowanie jednostek powiązanych na tą wspólną strategię grupy kapitałowej, czego konsekwencją powinno być ujednoczenie standardów nadzoru korporacyjnego, a następnie odpowiednia organizacja procesu pozyskiwania danych do raportów w pierwszej kolejności wewnętrznych, a następnie zewnętrznych, których podstawą jest współpraca jednostki dominującej z jednostkami podporządkowanymi w grupie kapitałowej, może przyczynić się do poprawy jakości raportów informacji niefinansowych.

Spis literatury

- BEK-GAIK B., RYMKIEWICZ B. 2014: Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw a finansowe miary dokonań (w:) Narzędzia zarządzania finansami (red.) D. Zarzecki, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 804, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia 67, s. 137–151.
- ECCLES R.G., KRZUS M.P. 2010: One report. Integrated Reporting for a Sustainable Strategy, John Wiley & Sons, New Jersey.
- GOŁĄB P. 2012: Grupy kapitałowe na współczesnym rynku ubezpieczeniowym, Poltext, Warszawa.

- KARMAŃSKA A. 2014a: The imperative of sustainable growth and reporting integration three eras in the corporate reporting development, *Copernican Journal of Finance & Accounting*, s. 73–82.
- KARMAŃSKA A. 2014b: The imperative of sustainable growth and reporting integration. The fourth era in the corporate reporting development, *Copernican Journal of Finance & Accounting* 3, 2, s. 49–66.
- KRASODOMSKA J. 2015: Sprawozdawczość zintegrowana jako nowy obszar badań naukowych w rachunkowości, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 82 (138), s. 787–792.
- MALARA Z., JAROSZ P. 2004: Emisje giełdowe jako instrument budowy przewagi konkurencyjnej grup kapitałowych (w:) *Zarządzanie w grupach kapitałowych. Aspekty organizacyjne, finansowe, właścicielskie i personalne* (red.) B. Nogalski, P. Walentynowicz, Wydawnictwo WSAiB, Gdynia, s. 238–248.
- PASZKIEWICZ A. 2013: Raportowanie zintegrowane jako przejaw ewolucji sprawozdawczości finansowej, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 288, s. 126–137.
- POSTRACH K. 2012: Struktura własności polskich banków w świetle nowych regulacji systemu bankowego Unii Europejskiej (w:) *Nadzór korporacyjny a stabilność sektora finansowego* (red.) P. Urbanek, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Raportowanie danych pozafinansowych. Przewodnik dla przedsiębiorstw 2013, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa.
- REMLEIN M. 2015: Doświadczenia polskich grup kapitałowych w zakresie zintegrowanej sprawozdawczości, *Studia Oeconomica Posnaniensia* 3, 1, s. 149–166.
- SAMELAK J. 2013a: Ramy koncepcyjne zintegrowanego sprawozdania jako formy raportowania CSR, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 314, s. 155–165.
- SAMELAK J. 2013b: Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa społecznie odpowiedzialnego, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- SIKACZ H. 2016: Raportowanie informacji pozafinansowych grup kapitałowych, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin [w druku].
- ŚNIEŻEK E. 2014: Społecznie odpowiedzialne przedsiębiorstwo przyszłości w kontekście ponadczasowych przemysłów Profesor Elżbiety Burzym, *Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości* 76 (132), s. 75–88.
- TROCKI M. 2004: Grupy kapitałowe. Tworzenie i funkcjonowanie, PWE, Warszawa.
- WIECZOREK A. 2014: Transparentność polityki wynagradzania kadry kierowniczej w grupie kapitałowej – analiza przypadku na przykładzie Banku Unicredit, *Studia Prawno-Ekonomiczne* 9/2, s. 411–426.

REPORTING OF FINANCIAL AND NON-FINANCIAL INFORMATION OF CAPITAL GROUPS

Abstract. The aim of this article is to identify significant issues that should be taken into account during the process of creating a CSR report or an integrated report of a capital group. The starting point for the publication was the assump-

tion that the reporting of non-financial information of capital groups in Poland are still in the early stages of development, and subsidiaries in capital groups in Poland are not yet prepared for reporting non-financial data and transmit that data to the parent company. The article proposed changes in the reporting of financial and non-financial, important issues concerning the functioning of groups of companies in the context of an integrated reporting and selected the difficulties associated with this reporting. The publication can contribute to improving the quality of information presented in the reports about non-financial information of capital groups.

Key words: CSR, CSR reporting, sustainability reporting, integrated reporting, capital group

